

NÁVRH NA UZAVRETIE PROTOKOLU MEDZI VLÁDOU SLOVENSKEJ REPUBLIKY A VLÁDOU KUBÁNSKEJ REPUBLIKY O IMPLEMENTÁCII DOHODY O KONSOLIDÁCII EKONOMICKÝCH VZŤAHOV A PREDBEŽNÝ NÁVRH NA REŠTRUKTURALIZÁCIU AKTÍV EXIMBANKY SR

I. Dôvody pre uzavretie Protokolu

Protokol medzi vládou Slovenskej republiky a vládou Kubánskej republiky o implementácii Dohody o konsolidácii ekonomických vzťahov („**Protokol**“) predstavuje ďalšiu medzinárodnú zmluvu, ktorá nadväzuje na Dohodu medzi vládou Slovenskej republiky a vládou Kubánskej republiky o konsolidácii ekonomických vzťahov, ktorá bola podpísaná dňa 13. mája 2019 v Havane („**Dohoda o konsolidácii**“). Cieľom tohto Protokolu je vytvoriť potrebný právny rámec, ktorý zabezpečí fungovanie procesov nastavených a odsúhlasených v Dohode o konsolidácii.

Samotný text Protokolu podrobne ustanovuje mechanizmus postúpenia pohľadávok a upravuje, za akých podmienok prichádza k ich transformácii na úroveň vládných pohľadávok. Podrobne ustanovuje proces prechodu pohľadávok a jednotlivú súslednosť krokov zo strany zainteresovaných subjektov, a to konkrétne EXIMBANKY SR a Banco Nacional de Cuba („**BNC**“) na jednej strane a Ministerstva financií Slovenskej republiky („**MF SR**“) a Ministerstva zahraničného obchodu a investícií Kuby na druhej strane.

V zmysle § 26 zákona č. 80/1997 Z. z. o Exportno-importnej banke a o zmene a doplnení ďalších zákonov v znení neskorších predpisov („**zákon o EXIMBANKE SR**“) štát ručí za záväzky EXIMBANKY SR vzniknuté podľa tohto zákona bezpodmienečne a neodvolateľne okrem záväzkov vzniknutých z poistenia a zaistenia obchodovateľných rizík.

EXIMBANKA SR má vysokú angažovanosť voči BNC, pričom vzhľadom na aktuálnu ekonomickú situáciu Kubánskej republiky je vysoká pravdepodobnosť nesplácania záväzkov zo strany BNC, v dôsledku čoho môže dôjsť so zreteľom na vysokú koncentráciu rizika na teritórium Kuba k ohrozeniu činností vykonávaných EXIMBANKOU SR. Z uvedeného dôvodu je vhodné riešiť transformáciu pohľadávok EXIMBANKY SR voči BNC na úroveň vládných pohľadávok, tak ako to predpokladá § 17 zákona o EXIMBANKE SR. Takúto transformáciu pohľadávok je vhodné riešiť ešte predtým ako dôjde k samotnému ohrozeniu činností EXIMBANKY SR, nakoľko Slovenská republika z titulu ručenia za záväzky EXIMBANKY SR v konečnom dôsledku znáša riziko zlyhania obchodov uskutočnených EXIMBANKOU SR. Neriešenie takejto situácie by mohlo mať negatívny dopad aj na samotnú Slovenskú republiku, nakoľko EXIMBANKA SR predstavuje oficiálnu exportnú úverovú agentúru Slovenskej republiky.

Mechanizmus postúpenia pohľadávok na štát a ich transformáciu na tzv. *government to government* („**G2G**“) je možné realizovať iba pri splnení viacerých podmienok, ako je status samotnej pohľadávky, vysoké riziko vzniku negatívnej platobnej disciplíny na strane dlžníka a

možnosť alternatívneho umorenia pohľadávky. V praxi to bude znamenať, že po transformácii dlžnickeho vzťahu na úrovni bánk na tzv. G2G medzivládny dlžnícky vzťah bude zo strany Kubánskej republiky ako dlžníka poskytnutá likvidnejšia forma aktíva, ktorá bude následne na trhu speňažená s minimalizáciou krátenia pôvodnej sumy.

Transformácia pohľadávok na úroveň vládnych pohľadávok sa týka rizikových pohľadávok EXIMBANKY SR voči BNC, ktoré vznikli pri uzatváraní obchodov EXIMBANKOU SR v rokoch 2016 až 2017 v súvislosti s podporou vývozu do Kubánskej republiky.

II. Vysoká angažovanosť EXIMBANKY SR voči Kube

V septembri 2016 došlo k uzatvoreniu poistnej zmluvy pre poistenie vývozného odberateľského úveru proti politickým a komerčným rizikám medzi EXIMBANKOU SR a bankou so sídlom v Slovenskej republike. Z hľadiska objemu transakcie išlo o najväčšiu poistnú transakciu EXIMBANKY SR počas jej existencie. Predmetom poistenia je poistenie úveru, ktorý poskytla slovenská komerčná banka BNC ako dlžníkovi v súvislosti s modernizáciou elektrárne nachádzajúcej sa v Kubánskej republike, ktorú realizuje slovenská spoločnosť. Na základe predmetného poistenia môže EXIMBANKA SR vzniknúť záväzok plniť poistné plnenie až do celkovej poistnej hodnoty vo výške cca 120 miliónov eur.

V novembri 2017 EXIMBANKA SR poskytla úver BNC vo výške cca 53,5 mil. eur v súvislosti s financovaním ďalšej rekonštrukcie elektrárne na Kube, ktorú tiež realizovala spoločnosť so sídlom v Slovenskej republike. V súčasnosti je vyčerpaných takmer 98% poskytnutých úverov týchto dvoch projektov.

III. Prevzatie pohľadávok EXIMBANKY SR vzniknutých z financovania a poistovania vývozných úverov

Podľa § 17 ods. 2 zákona o EXIMBANKA SR môže MF SR na základe rozhodnutia vlády na účely reštrukturalizácie aktív EXIMBANKY SR prevziať pohľadávky a záväzky EXIMBANKY SR vzniknuté z financovania vývozných úverov a poistovania vývozných úverov, ak by mohlo dôjsť k ohrozeniu vykonávania činností EXIMBANKY SR alebo ak to vyplýva z medzinárodnej zmluvy, ktorou je Slovenská republika viazaná. Takouto medzinárodnou zmluvou je aj Dohoda o konsolidácií, keďže táto dohoda umožňuje, aby došlo k postúpeniu práv a povinností z vývozných úverov a poistení na Slovenskú republiku.

Vzhľadom na zhoršujúcu sa platobnú disciplínu Kubánskej republiky je možné očakávať, že na jeseň 2020 dôjde k hrozbe poistnej udalosti, resp. výskytu poistnej udalosti v súvislosti s poistením vývozného odberateľského úveru voči BNC. Ak nastane takáto skutočnosť, tak to bude mať zároveň za následok vznik prípadu porušenia (event of default) podľa úverovej zmluvy medzi EXIMBANKOU SR a BNC, čo spôsobí zásadné účtovné dopady na EXIMBANKU SR. V takomto prípade by EXIMBANKA SR musela vytvoriť opravnú položku vo výške 100 % nesplateného zostatku úveru, v dôsledku čoho by EXIMBANKA SR

bola nútená zaevidovať účtovnú stratu približne vo výške 40 miliónov eur. Takáto skutočnosť by spôsobila výrazné negatívne dopady na hospodársku činnosť EXIMBANKY SR (rating, externé financovanie, reputácia, zníženie dopytu zo strany slovenských vývozcov). Z tohto dôvodu návrh uznesenia vlády vytvára EXIMBANKE SR garancie, na základe ktorých bude možné v zmysle bodu 5.1 písm. a) a b) Protokolu vykonať postúpenie pohľadávky v zmysle § 17 ods. 2 zákona o EXIMBANKE SR. Po iniciovaní konania o zmiernení dlhu v zmysle bodu 5.1 písm. a) a b) Protokolu sa predpokladá predloženie návrhu na rokovanie vlády Slovenskej republiky ohľadom odsúhlasenia použitia štátnych finančných aktív na odkúpenie pohľadávky EXIMBANKY SR, pričom sa zároveň otvorí veriteľská pozícia Slovenskej republiky voči Kubánskej republike a zanikne pohľadávka EXIMBANKY SR voči BNC.

Predmetné postúpenie práv a povinností z vývozných úverov a poistení poskytnutých EXIMBANKOU SR na Slovenskú republiku je vhodné zrealizovať predtým ako dôjde k samotnému ohrozeniu činností EXIMBANKY SR. MF SR preto navrhuje, aby vláda Slovenskej republiky poverila podpredsedu vlády a ministra financií, aby Slovenská republika zastúpená MF SR uzatvorila v zmysle § 17 ods. 2 zákona o EXIMBANKE SR dohodu o postúpení práv a povinností z vývozného úveru a/alebo poistenia poskytnutého EXIMBANKOU SR v súvislosti s podporou vývozu do Kubánskej republiky, ak bude potrebné alebo vhodné pristúpiť k uzatvoreniu takejto dohody s poukazom na prípadné ohrozenie činností vykonávaných EXIMBANKOU SR, po tom, ako dôjde k uskutočneniu postupu predpokladaného v bode 5.1 písm. a) a b) Protokolu.

IV. Transformácia pohľadávok EXIMBANKY SR na pohľadávku Slovenskej republiky

Z ekonomického hľadiska sa bude na postúpené pohľadávky hľadiť ako na disponibilné aktíva Slovenskej republiky, z ktorých bude mať možnosť získať priamo alebo nepriamo efekty prostredníctvom ich vysporiadania. Cieľom je návrat 100 % menovitej hodnoty pohľadávky do štátneho rozpočtu a prípadne aj získanie dodatočných finančných prostriedkov vytvorených z výhodného využitia a zobchodovania ponúknutých príležitostí, hmotných a nehmotných tovarov a služieb.

Samotná Dohoda o konsolidácii predpokladá, že v prípade postúpenia pohľadávok môže vzniknúť ďalší priestor na podporu nových slovenských projektov na Kube, avšak len za podmienky, že tieto projekty budú výhodné pre všetky zúčastnené strany. V tomto kontexte Protokol jasne stanovuje, aké minimálne podmienky v žiadostiach o nové investície musia byť kubánskou stranou splnené, aby mohli byť následne slovenskou stranou posudzované a v relevantných prípadoch a pri pozitívnom hodnotení aj realizované. Základnou podmienkou, ktorú v súvislosti s financovaním nových úverov predpokladá Protokol, je nezvyšovanie úverovej angažovanosti Slovenskej republiky nad súčasnú maximálnu hodnotu, ktorej je vystavená EXIMBANKA SR. To predpokladá nastavenie takého podnikateľského a finančného modelu v súlade s bodom 6.3 Protokolu, ktorý by vedel priniesť Slovenskej republike aj pridanú hodnotu, finančnú aj spoločenskú (napr. v podobe ochrany zdravia) bez ďalšieho prenášania rizika na EXIMBANKU SR ako to bolo doteraz. Aby sa predišlo akýmkoľvek pochybnostiam,

je potrebné opätovne zdôrazniť, že ďalší priestor na spoluprácu by bol možný jedine za predpokladu, že by to bolo v súlade s podmienkami, ktoré sú uvedené v Protokole¹, a pre Slovenskú republiku by to malo finančný a spoločenský význam.

Cieľom Protokolu je taktiež podporiť diverzifikáciu ekonomických vzťahov, t. j. rozšíriť oblasti hospodárstva, do ktorých by bolo možné kapitálovo vstúpiť, napr. turizmus, poľnohospodárstvo, ťažba nerastných surovín, či výskum v oblasti farmácie, najmä v súvislosti s bojom proti pandémiám, akými sú COVID-19, SARS, alebo ebola. Slovenský farmaceutický priemysel zohrával v minulosti dôležitú úlohu, čoho dôkazom sú napríklad fabriky štátneho podniku Slovakofarma, ktoré boli až do roku 1989 jedným z najväčších zásobovateľov lekární nielen u nás, ale aj v ostatných krajinách niekdajšej Rady vzájomnej hospodárskej pomoci (RVHP). Tento veľmi významný štátny podnik vznikol v polovici 20. storočia zo strategických dôvodov, ktoré okrem iného spočívali vo zvýšení národnej sebestačnosti vo výrobe liečivých produktov (napr. morfín, kodeín, rôzne vitamíny, masti, liečebná kozmetika, liečivé rastliny) a zdravotníckeho príslušenstva (napr. injekcie). Už pred rokom 1989 patrila sieť závodov štátneho podniku Slovakofarma k elitným vlajkovým lodiam národného hospodárstva, v ktorom pokrývali takmer polovicu produkcie všetkých liečiv Československa.² Štátom vlastnené farmaceutické spoločnosti sú už prekonané a ani momentálne neprevláda názor ich obnovy, avšak v situáciách, ako pri pandémii COVID-19 môže byť štátna výrobná a výskumná laboratórna infraštruktúra verejnoprospešne a strategicky opodstatnená. Východiskovým bodom výskumu a priamej spolupráce vo výrobe liečiv by mohla byť ponuka Kuby, ktorá môže prispieť vedecky-vzdelaným ľudským kapitálom, ako aj širokým portfóliom patentov biosimilárnych onkologických, diabetických a pro-imunitných liečiv. Prípadným spoločným výskumom, výrobou, registráciou a predajom liečiv v zahraničných krajinách vzniká potenciál dodatočnej návratnosti alokovaných zdrojov Slovenskej republiky. V reakcii na šírenie ochorenia COVID-19 pristúpila dňa 26. marca 2020 aj Európska rada k opatreniam v rámci EÚ, prostredníctvom ktorých bude podporovať výskumné aktivity na elimináciu budúcich pandémii³.

Ambíciou MF SR je vyjednať rámcové dohody o konsolidácii ekonomických vzťahov aj s ďalšími dlžníckymi krajinami, v ktorých za posledných päť rokov EXIMBANKA SR podporila export prostredníctvom produktov úverového poistenia, resp. priameho financovania (napr. Bielorusko, Azerbajdžan, Kazachstan) a v ktorých hrozí riziko porušenia platobnej disciplíny z dôvodu ekonomicko-politickej nestability.

---

¹ Bod 6.3 z Protokolu „Podmienkou, ktorá predchádza vyhodnoteniu nového vládneho úveru poskytovaného slovenskou stranou, je vyrovnanie dlhu kubánskej strany podľa odseku 5.3 tohto Protokolu. Objem nového vládneho úveru, ktorý bude predmetom hodnotenia, **musí zodpovedať sume uhradenej podľa článku 5.3**“

² <https://dennik.hnonline.sk/podniky-a-trhy/225881-hlohovec-je-synonymom-farmacie>

³ <https://www.consilium.europa.eu/media/43096/26-vc-euco-statement-sk.pdf>

„Urobíme všetko pre to, aby sme podporili výskum, koordinovali úsilie a hľadali synergie v rámci európskej vedeckej a výskumnej komunity s cieľom čo najviac využiť plný potenciál výskumu v rámci EÚ. Už sa zmobilizovalo 140 miliónov EUR na 17 projektov zameraných aj na vývoj vakcín. Budeme tiež spolupracovať s našimi kľúčovými partnermi, ako sa uvádza v nedávnych vyhláseniach krajín G7 a G20. Je naliehavo nutné vymieňať si vedecké informácie a spolupracovať v rámci EÚ, ale aj v celosvetovom meradle s cieľom čo najskôr vyvinúť vakcínu a sprístupniť ju všetkým, ktorí ju potrebujú, a to bez akýchkoľvek geografických prekážok. V tejto súvislosti zintenzívňime a urýchlíme našu podporu európskych výskumných tímov a spoločností. „

V. Špecializovaná entita MF SR pre realizáciu zahranično-obchodných činností

Mechanizmus vysporiadania pohľadávok, ktoré spĺňajú podmienky postúpenia a v prípade ktorých môžu byť zo strany dlžníka poskytnuté likvidnejšie formy aktív s predpokladom ich zhodnocovania, si vyžaduje špecifický a konštruktívny prístup MF SR. Takýto prístup umožní (i) flexibilne, efektívne a transparentne vstupovať do obchodných transakcií, (ii) rokovať bez obmedzení so zahraničnými a domácimi partnermi, (iii) uzatvárať obchodné a prípadne aj bártrové zmluvy, zmluvy o konzorciách a partnerstvách, (iv) zakladať spoločné joint-ventures, (v) narábať s obchodnými finančnými nástrojmi a v neposlednom rade (vi) realizovať nové investičné projekty. Vzhľadom na charakter uvedených aktivít, ktorý si vyžaduje sústavnú podnikateľskú činnosť, nie je z hľadiska zákona č. 575/2001 Z. z. o organizácii činnosti vlády a organizácii ústrednej štátnej správy v znení neskorších predpisov („**kompetenčný zákon**“) možné, aby boli vykonávané priamo MF SR. Situácia s Kubou priniesla MF SR bezprecedentnú príležitosť, pri ktorej treba zvažovať možnosti výkonu aktívnej politiky štátnych zahraničných investícií a zahraničného obchodu, čo sú aktivity dlhodobo úspešne realizované špecializovanými štátnymi spoločnosťami vo viacerých krajinách.

Dobрым príkladom štátneho manažmentu aktív sú vo svete zabehnuté špecializované štátne investičné a holdingové spoločnosti, ktoré spravujú a zhodnocujú disponibilný majetok štátu⁴. Vlastnícke práva vykonáva väčšinou ekvivalent ústrednej štátnej správy s cieľom dosahovania stanovených finančných cieľov pomocou rôznych investičných stratégií a kapitálového vstupu do strategických sektorov hospodárstva zahraničných krajín. V zjednodušenom vnímaní sú založené na podnikanie s dostupným štátnym majetkom, ktorý prostredníctvom rôznych obchodných mechanizmov finančne zhodnocujú.

V kontexte uvedeného, pri umorovaní zahraničných pohľadávok MF SR vzniká viacero príležitostí vstupu do zahranično-obchodného vzťahu s partnerskými krajinami, do ktorých sa ale nemôže priamo zapojiť, a doposiaľ ani neexistuje štátom vlastnená spoločnosť, ktorá by takéto zahranično-obchodné aktivity zastrešovala. V dôsledku uvedeného MF SR musí prenášať realizáciu obchodných stykov na súkromný sektor, čím Slovenská republika stráca nielen možnosť budovať si vlastné know-how v medzinárodnom obchode, ale aj značnú časť zisku za sprostredkovanie a zastrešenie operácií obchodu súkromným sektorom.

Po dôkladnom zhodnotení súčasných možností v rámci platnej legislatívy a statusu MF SR podľa kompetenčného zákona, ako aj po diskusiách v rámci MF SR a Ministerstva hospodárstva Slovenskej republiky, MF SR dospelo k záveru, že jediným možným východiskom pre realizáciu aktívnych zahranično-obchodných činností je zriadenie nového špecializovaného štátneho subjektu so 100% majetkovou účasťou Slovenskej republiky zastúpenou MF SR. Navrhované riešenie by umožnilo maximálnu flexibilitu MF SR čo sa týka priameho obchodného styku so zahraničnými partnermi, ako aj s inými slovenskými

---

⁴ Takéto Investičné a holdingové spoločnosti fungujú napr. v Kórei (Korea Investment Corporation), Číne (China Investment Corporation, SAFE Investment Company), Kuvajte (Kuwait Investment Authority), Fínsku (Solidium Oy), Francúzsku (Fonds stratégique d'investissement), Vietname (State Capital Investment Corporation) alebo Singapure (Temasek, Government of Singapore Investment Corporation).

súkromnými spoločnosťami⁵, ktoré už disponujú skúsenosťami v medzinárodnom obchode a ktoré dokážu znížiť riziko z podnikania v zahraničí tým, že by MF SR pomohli vyhnúť sa situáciám, ktoré by MF SR nepriniesli žiadny prospech alebo ktoré by znamenali zbytočné mrhanie zdrojov.

Vzhľadom na nadnárodný aspekt pôsobenia špecializovaných štátnych investičných spoločností, narábanie s citlivými témami zahraničnej politiky a operovanie so zahraničnými aktívami Slovenskej republiky bude výzvou zabezpečiť vysoký štandard efektivity, transparentnosti, zodpovednosti a autonómie aby bolo voči verejnosti nespochybniteľné, že štát vykonáva svoje právomoci v najlepšom verejnom záujme.

Subjekty zodpovedné za výkon akcionárskych práv v špecializovaných štátnych investičných spoločnostiach dodržiavajú celosvetovo uznávané zásady a usmernenia, ktoré predstavujú rámec zodpovedného investovania vrátane ustanovení o aktívnom vlastníctve. Usmernenia vyžadujú, aby sa zodpovedný vlastník aktívne angažoval v oblasti predvídateľnosti, transparentnosti a kompatibility s dlhodobou investičnou stratégiou.

V tejto súvislosti je v iných krajinách dobrou praxou okrem dodržiavania interných zákonov štátu a medzinárodného práva aj dodržiavanie celosvetovo uznávaných princípov *corporate governance* na efektívne, transparentné a zodpovedné riadenie spoločnosti („**medzinárodné princípy**“)⁶. Podľa medzinárodných princípov by mal systém správy štátnych podnikov zdôrazňovať vhodné formy riadiacich mechanizmov, ktoré stanovujú jasné štruktúry zodpovednosti a definujú obozretnosť pri obchodných investičných činnostiach. Okrem iného medzinárodné princípy opisujú inštitucionálny rámec a štruktúru riadenia špecializovaných štátnych investičných spoločností, ktoré by mali reflektovať tieto zásady:

- Explicitné a účinné rozdelenie konkrétnych úloh a povinností s cieľom jasného určenia zodpovednosti a zaistenia operačnej nezávislosti. Investičné rozhodnutia a operácie by mali byť založené na hospodárskych a finančných aspektoch v súlade s vopred stanovenou investičnou stratégiou bez politického vplyvu alebo zasahovania. Malo by existovať jasné rozlíšenie medzi vykonávateľom vlastníckych práv a výkonným manažmentom.
- Hmotná zodpovednosť by mala byť definovaná predovšetkým v príslušných právnych predpisoch, ako aj v interných systémoch riadenia (napr. stanovy, kódex *corporate governance*).
- Výkonný manažment by mal konať v najlepšom záujme spoločnosti. Členovia riadiaceho orgánu, manažéri a zamestnanci by mali byť patrične kvalifikovaní. Dobrou praxou fungujúcich spoločností je zodpovedné rozhodovanie na základe dodržiavania etických a normových kódexov (napr. *CFA Code of Ethics and Standards of Professional Conduct*).

---

⁵ Prípadná spolupráca so súkromným sektorom by bola v rovine partnerstva, nie v rovine poverenia alebo obdobného vzťahu, ktorý by bol na úkor výplaty odmien z verejných financií.

⁶ Napr. Santiago principles, ako aj medzinárodne uznávané princípy OECD na správu spoločností s majetkovou účasťou štátu. Ambíciou MF SR je týmto projektom dokázať, že aj podniky s majetkovou účasťou štátu môžu byť rovnako efektívne a dosahovať rovnaké výsledky ako najlepšie podniky v súkromnom vlastníctve, ak sa ich riadenie opiera o medzinárodné štandardy a príklady z najlepšej praxe.

- Vymenovávanie členov riadiacich orgánov by malo byť v súlade s vopred definovanými postupmi výberového konania. Postupy a kvalitatívne požiadavky na kandidátov riadiacich orgánov by mali byť v súlade s investičnými cieľmi špecializovaných štátnych investičných spoločností.

Podpora motivácie kvalifikovaných zástupcov štátu je v tomto smere taktiež nevyhnutná. Tak ako je v súkromnom sektore bežnou praxou, treba zabezpečiť, aby boli zamestnanci, ktorí budú prispievať svojou aktívnou činnosťou k privedeniu dodatočných financií do štátneho rozpočtu, adekvátne, spravodlivo a transparentne odmenení, a to v závislosti od výkonu ich práce a podielu participácie. V neposlednom rade sú dôležité pravidlá na navyšovanie investičného kapitálu, spôsob výberu nadbytočného kapitálu ako aj striktné dodržiavanie tvorby a primeranosti rezerv.

Hierarchia riadenia špecializovaných spoločností v krajinách, ktoré dodržiavajú medzinárodné princípy, je podobná ako v prípade súkromných spoločností. V niektorých prípadoch sa úlohy riadiaceho / kontrolného orgánu a vlastníka integrujú na ministerstvách financií. V tejto súvislosti je podstatnou úlohou dobré nastavenie kvalifikačných požiadaviek na členov riadiacich / kontrolných orgánov a výkonného manažmentu s dôrazom na ich osobnú integritu, serióznosť a odborné znalosti v oblasti riadenia štátnych podnikov, podnikových financií, finančného inžinierstva, finančných trhov, reštrukturalizácie a medzinárodného obchodu.

Návrh stratégie, ako aj implementáciu Dohody o konsolidácii zastrešuje MF SR⁷ v zmysle mandátu udeleného dňa 29. mája 2019 na 158. rokovaní vlády Slovenskej republiky. MF SR má v rámci tohto mandátu v úmysle založiť novú špecializovanú spoločnosť so 100% majetkovou účasťou Slovenskej republiky zastúpenou MF SR, ktorá by po vzore riešenia dlhu Kubánskej republiky aplikovala postup aj na iné krajiny, voči ktorým Slovenská republika eviduje pohľadávky. Z pohľadu verejnosti tento postup posilní ochranu verejných financií a zamedzí systematické znižovanie ŠFA, resp. odpúšťanie dlhov dlžníckym krajinám, ak tu existuje možnosť rekapitalizácie pohľadávky a podpory vzájomných investícií a zahraničného obchodu.

VI. Ekonomická prioritizácia územia Kuby vzhľadom na alokované ľudské a peňažné zdroje Slovenskej republiky

Je nespochybniteľné, že Slovenská republika musí mať koherentnú zahranično-politickú orientáciu na EÚ, a to nielen na politické väzby, ale aj v vzhľadom na ekonomické

⁷ Vzhľadom na vládou udelený mandát implementácie Dohody o konsolidácii s Kubou, na prebiehajúce rokovania možnosti implementácie v ďalších dlžníckych krajinách a na vecne súvisiacu agendu v škále zastupovania Slovenskej republiky v obchodných arbitrážnych súdnych konaniach, úzkou spoluprácou s EXIMBANKOU SR v oblasti medzinárodného obchodu a aktívnych rokovaní medzinárodných investičných zmlúv má odbor špecifických právnych vzťahov na MF SR, ktorý explicitne dostal tento mandát, ambíciu zastupovať MF SR vo výkone vlastníckych práv novej špecializovanej spoločnosti, ktoré bude vykonávať na základe medzinárodných princípov a najlepšej praxe zabehnutých nadnárodných štátnych podnikov v iných krajinách.

aspekty, keďže takmer 90 % nášho exportu smeruje do krajín EÚ.⁸ Tento cieľ však nie je v rozpore s tým, aby Slovenská republika definovala ďalšie priority v zahranično-politickej oblasti vrátane aktívnej podpory tzv. ekonomickej diplomacie. Hlavným účelom ekonomickej diplomacie je aktívne vyhľadávanie zahraničných trhov, podpora slovenského exportu na tieto trhy a pokusy o trvalé etablovanie sa v týchto teritóriách⁹, najmä v porovnaní s takmer bezkonkurenčným postavením zahraničných investícií iných štátov na cudzích územiach. V tomto kontexte je nevyhnutné uviesť, že viaceré teritória, v ktorých sa slovenským investorom otvárajú možnosti, sú rizikové, a to nielen z hľadiska politického, ale aj z ekonomického (napr. nižšie ratingové hodnotenie od S&P, Moody's a Fitch alebo tzv. *country risk classification* podľa OECD¹⁰). Ak chce Slovenská republika rozširovať svoje zahraničné investície, tak je vzhľadom k veľkosti svojej ekonomiky odsúdená zameriavať sa na určené teritória, keďže nedokáže pôsobiť na všetkých. Takéto teritórium by malo priniesť synergický efekt a reflektovať špecifický cieľ aj vzhľadom na už existujúce vzťahy v týchto regiónoch. V prípade Kuby je nevyhnutné uvažovať o jej zaradení medzi prioritizované teritórium najmä v kontexte ekonomických aspektov, keďže v súčasnosti vykonávajú slovenské firmy na Kube investície v celkovej hodnote presahujúcej 200 miliónov eur. Ide nielen o investície do základnej energetickej infraštruktúry, ale aj do oblastí leteckého priemyslu, poľnohospodárstva, potravinárstva a iných. Viaceré projekty slovenských investorov sú priamo (priame poskytnutie exportného úveru) alebo nepriamo (poistenie úveru z komerčnej banky) podporované, resp. financované EXIMBANKOU SR. Z tohto hľadiska je nevyhnutné vnímať aj finančné aspekty angažovanosti EXIMBANKY SR na Kube, a preto je potrebné vykonávať aktívne kroky, ktoré zabezpečia ochranu finančných záujmov Slovenskej republiky.

Kubánska republika predstavuje špecifické teritórium, ktoré si zaslúži zvýšenú pozornosť Slovenskej republiky, a to z dôvodu:

- **Geografického** – Kuba je ostrov so značnou rozlohou a s trhom takmer 11 miliónov obyvateľov predstavuje potenciálny trh. Jej synergický efekt je možné vnímať aj vzhľadom na jej geografickú polohu, keďže je strategicky umiestená medzi Severnou a Južnou Amerikou a nachádza sa aj v blízkosti Strednej Ameriky. Z tohto dôvodu má potenciál stať sa logistickým uzlom pre karibský región, čo však v súčasnosti blokuje primárne dlhodobé embargo USA voči Kube. Napriek tomuto aspektu môže schopnosť vykonať investície v mimoriadne náročných podmienkach Kuby pôsobiť ako vstupná brána na ostatné trhy v Strednej a Južnej Amerike.
- **Ekonomického** – Kuba v súčasnosti zažíva ťažkú hospodársku situáciu, avšak situácia je neporovnateľná s „*Período especial*“ zo začiatku 90-tych rokov. V súčasnosti disponuje Kuba ratingom od Moody's na úrovni Caa2. Jej ekonomické ukazovatele sú na veľmi nízkej úrovni, keďže hospodársky rast sa pohybuje okolo 2 % za rok 2018, čo pri nízkej úrovni hospodárstva predstavuje veľmi nevýznamný ukazovateľ. Viac ako 80 % zamestnancov pracuje pre vládu, ktorá kompletne kontroluje ekonomiku. Značným zdrojom príjmov pre obyvateľstvo sú príjmy od emigrantov tzv. *remittances*.

⁸ <https://euractiv.sk/section/ekonomika-a-euro/infographic/slovensky-export-do-krajin-eu/>

⁹ Túto úlohu do značnej miery plní EXIMBANKA SR podľa § 1 ods. 3 zákona č. 80/1997 Z. z. o Exportno-importnej banke Slovenskej republiky.

¹⁰ <http://www.oecd.org/trade/topics/export-credits/documents/cre-crc-current-english.pdf>

Odhadovaná suma je za rok 2018 okolo 5,7 miliardy eur.¹¹ Ekonomika silne závisí aj od príjmov z turizmu, avšak tento sektor v súčasnosti utrpel značné straty z dôvodu blokády zo strany USA. V nedávnom období ho najsilnejšie zasiahla pandémia COVID - 19, ktorá spôsobila uzavretie ostrova pre turistov.¹² Infraštruktúra krajiny je na nízkej úrovni a vyžaduje značné investície, najmä v oblasti energetiky. Obrovským problémom je taktiež emigrácia obyvateľstva, keď v rokoch 1995 až 2015 emigrovalo z krajiny takmer 650 tisíc ľudí.¹³ Medzi najväčšie riziká v súčasnosti možno zaradiť pripravovanú menovú reformu, o ktorej záverečnej verzii sa ešte nerozhodlo, resp. nie je verejne dostupná. Jej kľúčovým aspektom má byť zrušenie existencie dvoch paralelných mien (CUC a CUP) a ich nahradenie jednou menou. V súčasnosti (druhá polovica mesiaca júl 2020) nie je možné povedať, či menová reforma iba zruší paralelné fungovanie dvoch mien spôsobom, že zruší jednu menu a druhá bude plynule pokračovať, alebo budú zrušené obidve meny a nahradené jednou novou.¹⁴ V súčasnosti prebieha tzv. dolarizácia ekonomiky čo spôsobuje, že viaceré ceny v obchodoch sú uvedené v amerických dolároch, čo podčiarkuje mimoriadne ťažkú hospodársku situáciu krajiny.¹⁵

- **Perspektívneho pre slovenské investície v regióne** - Napriek všetkým vyššie uvedeným aspektom predstavuje Kuba perspektívne teritórium, ktorého nízka ekonomická úroveň paradoxne predstavuje široké možnosti pre export slovenských výrobkov alebo priame investície v teritóriu. Kubánska vláda sa v súčasnosti aktívne uchádza o priame zahraničné investície, a to do všetkých sektorov.¹⁶ Na Kube sa významne hospodársky angažuje Ruská federácia, ktorej súhrnné investície ohlásené v poslednej dobe dosahujú sumu niekoľko miliárd eur.¹⁷ Taktiež je tu silná prítomnosť Španielska, Francúzska, Belgicka, Švajčiarska, Nemecka a samozrejme Číny. V tomto kontexte je nevyhnutné uviesť, že napriek náznaku zblížovania sa USA a Kuby v roku 2015, čoho symbolom sa stala najmä návšteva vtedajšieho prezidenta USA Baracka Obamu na Kube, v súčasnosti čelí Kuba pravdepodobne najsilnejšiemu tlaku v dôsledku sankcií.¹⁸ Na tomto mieste je potrebné zdôrazniť, že postoj Európskej únie je diametrálne odlišný a vyústil do prijatia ochranného Nariadenia 2271/96 „Blocking

---

¹¹ Podľa Havana consulting sú platby približne na polovicu rozdelené medzi peňažné prostriedky a tovarové. Opinion: The dollar determines Cubans' everyday lives, 25.7.2020, Deutsche Welle <https://www.dw.com/en/opinion-the-dollar-determines-cubans-everyday-lives/a-54318383>

¹² <https://www.reuters.com/article/us-health-coronavirus-caribbean-tourism/empty-resorts-spell-long-crisis-for-caribbean-as-coronavirus-hits-idUSKBN222189>

¹³ K podrobnejším číslam Kubánskej ekonomiky pozri aj článok od pracovníka SAV. Vladimír Baláž, „Raj ktorý zlyhal“ Dostupné na <https://e.dennikn.sk/1698145/kuba-raj-ktory-zlyhal/>

¹⁴ <https://www.reuters.com/article/us-cuba-economy/cuba-takes-another-swipe-at-dual-currency-system-idUSKBN1Y61Q8>

¹⁵ Greenback returns: How dollar stores came back to Cuba, By Will Grant, BBC, 2 August 2020. <https://www.bbc.com/news/world-latin-america-53580376>; Kuba povolila nakupovať dolármi. Naposledy tak spravila po páde Sovietskeho zväzu, 21.07.2020, <https://finweb.hnonline.sk/zahranicna-ekonomika/2182769-kuba-povolila-nakupovat-dolarmi-naposledy-tak-spravila-po-pade-sovietskeho-zvazu>

¹⁶ <https://www.ft.com/content/9ef0f118-4fcd-11e8-a7a9-37318e776bab>

¹⁷ <https://hnonline.sk/svet/2069934-rusi-sa-vracaju-na-kubu-vyuzivaju-politiku-ameriky-a-ukazuju-jej-svaly>

¹⁸ K podrobnejším informáciám ohľadom sankcií voči Kubánskej republiky zo strany USA pozri aj vlastný materiál k uzneseniu vlády č. 211/2019. Dostupné na <https://rokovania.gov.sk/RVL/Material/23821/1>

Regulation“, ktoré má za cieľ zabezpečiť ochranu investorov z Európskej únie voči účinkom niektorých sankčných zákonov zo strany USA s prvkami ex-territoriality.

- **Možnosti etablovania sa na trhoch** - Pre slovenských exportérov a investorov je mimoriadne náročné uspieť v súťaži na geograficky vzdialených trhoch s investormi pochádzajúcich z ekonomicky silnejších krajín. Z tohto hľadiska je potrebné pokračovať na trhoch, kde sme už etablovaní, na ktorých sme pôsobili v minulosti a kde disponujeme vysokým renomé a nadštandardnými vzťahmi. V kontexte podpory exportu a investícií, slovenskí podnikatelia majú možnosť spolupracovať aj s Medzinárodnou investičnou bankou (MIB), pretože Kuba patrí medzi členské štáty MIB. K dispozícii je aj Fond technickej asistencie medzi MF SR a MIB.
- **Možnosti nadviazania na aktívne bilaterálne vzťahy s Kubou** - Slovenské, resp. česko-slovenské firmy vybudovali elektrárne Felton a Mariel, čo im zabezpečuje know-how v tejto oblasti. Aj vďaka týmto historickým skúsenostiam v súčasnosti rekonštruujú celé energetické objekty.

Zaradenie Kuby medzi prioritné teritória podčiarkne jej postavenie ako krajiny, ktorá vyžaduje zvýšenú pozornosť zo strany slovenských orgánov a to najmä v kontexte ekonomickej angažovanosti slovenských entít.